

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ

(अलशुरा-आयत-36)

और अपने रब के इरमान की कबुल करते हैं नमाज़ की पाबंदी करते हैं और उनका
(हर) काम आपस के मशौरे से होता है: और जो हमने उन्हें दे रखा है उसमें से
(हमारे नामपर) खर्च करते हैं.

अराकीने शुरा के लाज़मी औसाइ

نَحْمَدُكَ وَنُصَلِّي عَلَى رَسُولِكَ الْكَرِيمِ

भाईयो किसी भी तन्ज़ीम या जमाअत व जमईयत व तहरीक की इकनियत (सब्यता) सिई हक राअेदही (राअे देने का हक) नहीं है बल्के अेक ऐसी जिम्मेदारी है की जिसकी जाऊ पुरस (पुछ परछ) दुन्या व आजेरत हर दो जगह यकीनी हैं. इस लीये जमईयत के तहकुऊ के लिये अराकीने जमईयत में इन औसाइ का होना लाज़मी हे.

(१) **इजलास:-** चुं तो हर काम बगेर इजलास के सई ला हासील है लेकिन समाज व मुआशरे की तामीर व तरककी से मुतअल्लीक उमुर में जुलुस व लिल्लाहियत के बगेर कामयाबी का तसव्वुर ही मुहाल हे (यानी कामियाबी के बारे में सोचना ना मुमकीन है) कियों की किताबो सुन्नत में इस पर बार-बार रोशनी डाली गई है. और उसके कुकदान (ना होने) से पेदा होने वाली जराबी भी किसी से मज्ही (छुपी हुई) नहीं, लेहाज़ा जमईयत के तमाम अराकीन को जुसुसन अपनी राअे ओर इन्तेजाबी मन्शुर (पसंदीदा जमाअती ऐलान) में मुजलीस होना ही याहिये परना अगर इजलास नहीं है तो नाकामी के सिवा कुछ हासिल नहीं होगा.

(२) **मनहज:-** हम अपनी जमाअत के लिये अमीर ओर नाज़िम व दीगर जिम्मेदारों का इन्तिजाब करें ओर जुद हमारा मनहज ही कुरआनो सुन्नत से अलग हो तो हम ही अपनी जमाअत के लिये बाईसे शरमिन्दगी हैं. इसलिये हम अपनी जिन्दगी का मनहज कुरआनो हदीस के मुताबिक ही रणें कियों के यही दीन के जुनयादी मसादीर हैं लेहाज़ा जिस का तोर तरीका अपने

નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ કે તરીકે કે મુતાબિક ન હો વોહ ગુમરાહ હૈ ઉસે ના હકે રાએદહી કા ઈખતિયાર હે ના હી દુસરોં કે લિયે નામઝદગી કા હક બલ્કે ઇસ સે ઝિયાદા ઉસકો અપને અકીદે ઓર અમલ કો સહી સહી કરને કી ઝરૂરત હૈ કિયોં કી યહી દિન (યાની બુનયાદી જડ હૈ) કી અસલ હૈ.

(૩) તક્વા:- તમામ ઇબાદતોં કા મા હસલ (નતીજા) તકવા શેઆરી હૈ ઓર જો લોગ કોમ કે નુમાઈદે હોં અગર વહી તકવા પરહેઝગારી સે દુર હોં તો ઇસસે બઢ કર ઓર શરમ કી બાત કયા હો સકતી હૈ ઇસલિયે જમાઅત વ જમઈય્યત કે હર રૂકન કો હત્તલ ઇમકાન તકવા વાલા હોના ચાહીયે. ઓર કયા યે ઇન્સાફ સે બાલાતર નહીં કે કોઈ આદમી જમાઅતી સર ગરમિયોં મે મુલવ્વસ હો ઓર વો સોમો સલાત કા પાબંદ ના હો શકે જબ કે હઝરત મઆઝ બિન જબલ (રઝી.) કો નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ ને ચમન કી તરફ રવાના કિયા તો ફરમાયા જબ એહલે કિતાબ કલેમાએ હક કા ઇકરાર કર લેં તબ હી દિન રાત મેં પાંચ વક્ત કી નમાઝોં કા હુકમ દો ગોયા અકાએદો ઇબાદત કે બગેર ફરાએઝો વાજેબાત કા તસવ્વુર હી નહીં બલ્કે વો સાનવી હૈસીયત રખતે હૈ ઓર અલ્લાહ ને ભી અપને કલામ મેં સાફ ફરમા દિયા હૈ (અય ઇમાન વાલો તુમ વો બાત કિયોં કહતે હો જો ખુદ કરતે નહીં, તુમ જો કરતે નહીં ઉસકા કહના અલ્લાહ કો સખ્ત ના પસંદ હૈ. (અલ કુરઆન)

માલુમ હુવા કે હમ તાએફા મનસુરા (મદદ કરને વાલી જમાઅત) કે જમઈય્યત કે ઝિમ્મેદાર હૈં યા મુશીરે કાર હે યા રૂકન હૈ. તો જરૂરી હૈ કે પહેલે અપને આમાલ કી ઇસ્લાહ કરે કિયોં કી નુમાઈદંગી કે લિયે બા-અમલ હોના લાઝમી હૈ.

(૪) કાબેલિયત:- કિસી ભી ઝિમ્મેદારી કો સંભાલને કે લિયે ઇસ મતલુબા લિયાકત કા હોના જરૂરી હૈ જિસ કે બગેર કમા-હકક-હુ ઝિમ્મેદારી કી અદાએગી મુમકીન નહીં. ઓર વોહ કામ જિસકા તાલ્લુક કોમી વ સમાજ તાઅમીર સે હો ઉસમેં ઇન દો બાતોં કા હોના જરૂરી હૈ. (૧) કિસી ભી જમાઅતી ઓહદે ઓર મનસબ કી ચાહત દુન્યાવી મફાદ કે હુસુલ કે લિયે હરગિઝ ન હો બલ્કે સલાહિય્યત કી બુનયાદ પર દુસરો કો તરજીહ દેનેકા જઝબા હો જેસા કે નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ ને હઝરત અબ્દુર રહમાન બિન સમોરા (રઝી.) કો અમારત તલબી સે સાફ મના ફરમાયા: અય અબ્દુર રહમાન ઓહદે ઓર હુકુમત કી દરખાસ્ત ન કર કિયોં કી અગર ઓહદા માંગને પર તુજે મિલા તો ખુદા તુઝે છોડ દેગા (યાની અલ્લાહ કી મદદ નહીં આયેગી) ઓર અગર બગેર માંગે ઓહદા મિલે તો અલ્લાહ ઉસ પર તેરી મદદ કરેગા. (સહી મુસલીમ શરીફ)

ઇસી તરહ હઝરત અબુ મુસા અશઅરી (રઝી.) ને બયાન ફરમાયા કે મેરે સાથ મેરે દો ચચા ઝાદ ભાઈ યે ઉન દોનું ને નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ સે કહા અલ્લાહ ને આપકો મુલ્ક અતા કિયે હૈં ઉન મેં સે કિસી એક

मुल्क का हम को भी पाली बना दीजिये तो आप सल्लल्लाहु अलैयहि वसल्लम ने इरमाया अल्लाह की कसम हम उस आदमी को जिदमत का मौका नहीं देते जो ओहदा मांगे या हिर्स करे (सही मुसलीम शरीफ)

(२) जरूरी नहीं के हर मुत्तकी आदमी इस काबिल हो के कोम के मुआमलात को समझ कर कोमी व मिल्ली इस्लाहात कर सके कियो के अमारती बागडोर के लिये तक्वा के साथ साथ दुन्यापी इहमो इरासत इसला करने की ताकत और सियासी दुर अंदेशी लाजमी ओसाइ है जिन के न होने पर जिम्मेदारी से दुर रहने में दर हकीकत इन्साइ का तकाजा है इसी वजह से नबी सल्लल्लाहु अलैयहि वसल्लम ने अबु ऊर गिझारी (रज़ी.) से इरमाया के ऐय अबु ऊर में तुजे (कोमी मसाअेलो) में नातवां (कमजोर) देजता हुं और मे तेरे लिये वही पसंद करता हुं जो अपने लिये पसंद करता हुं तु दो आदमियों के बीच इसला न कर और किसी यतीम के माल की जिम्मेदारी न ले (मुसलीम शरीफ)

इस हदीस से पता चलता है के कोय कमजोर हुकुमती जिम्मेदारी ले ले तो गालिबे गुमान (मुमकीन) और अहतमाले कपी है के माले यतीम या कोमी सरमायेका गलत इस्तेमाल हो और आपेरत में उस से हिसाब लिया जाये पस पता ये चला के अमारत या ओहदे के लिये सलाहिय्यतो को देजा जाये ना के मुतालबा को.

(५) हिल्मो जुर्दजारी /सजरौ तहम्मुल:- (यानी नरमी बरदाश्त सबर) तारीफ गवाह है के दुन्या मे नर्मी और शराफत से आज तक जिस कदर ताअमीरी काम हुवा है वो सज्ती और अकडपन से कभी नहीं हुये नबी सल्लल्लाहु अलैयहि वसल्लम की शान में अल्लाह का इरमान हमारे सामने होना चाहीये { अल्लाह की रहेमत के बाइस(सबब) आप सल्लल्लाहु अलैयहि वसल्लम उन पर नरम दिल् है और अगर आप सल्लल्लाहु अलैयहि वसल्लम बट ज़बान और सज्त्त दिल् होते तो ये सब आप सल्लल्लाहु अलैयहि वसल्लम के पास से भाग जाते.

{आले इमरान, १५८}

जब के सीरते लेयबा हमारे सामने जुली किताब की तरह अयां (जाहेर) है के जिसने भी अेकबार आप सल्लल्लाहु अलैयहि वसल्लम से कलाम किया वो आपका दिल्दादाह होकर रह गया इसी लिये जिदमते दीन अहयाअे सुन्नत या मनहज सल्फे सालेहीन की तबलीग में मसाअेल से दो चार होना यकीनी है पस जरूरी है के जमइय्यत का हर इकन अपने नइस पर मुकम्मल कंट्रोल रजे ना काबिले बरदाश्त ताने सुन कर सबर करे और नामुनासिब हालात में भी जमइय्यत की इकाइयों को मुत्तहीट रजे कियो की यही पकत की अहम और जुन्यादी जरूरत है. और ब-कोले नबवी सल्लल्लाहु अलैयहि वसल्लम गुस्से को पी लेना ही दर हकीकत बहादुरी है. (मिशकात शरीफ)

(૬) અમાનત દારી:- કિસી ભી ઇમાનદાર કે લિયે પહલા ઓર ઝરૂરી વસ્ક અમાનતદારી હૈ કિયોં કે બગેર દયાનત વ પાસદારી કે ઇમાન કા તસલ્લુર હી નહી. હઝરત અનસ (રઝિ.) ફરમાતે હૈ: કે રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ ને બહુત કમ એસી તકારીર કી હૈ જીન મૈ આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ચે ના ફરમાયા હો કે વો શખ્સ (ઇમાન સે મહરૂમ હૈ જો અમાનત દાર ના હો ઓર વો આદમી દીન સે ખાલી હૈ જો અપને વાદે કા પાબંદ ના હો અમાનત કા મફ્હુમ બહુત હી વસી લમ્બા ચોડા હૈ ઓર ઉસકી ઝિદ ખયાનત હૈ ગોયા જો અમાનતદાર નહી વો ચકીનન ખાઇન હોગા ઓર ખયાનત ભી સિર્ફ રૂપયોં પૈસોં મે નહી બલકે કિસી કા રાઝ ખોલના કિસી કો જાન બુઝ કર ગલત મશોરા દેના કોમ કે સરમાયે કો ના જાયેઝ ખર્ચ કરના ઓર અપને માતહતોં પર ઇકતેદાર કા ગલત ઇસ્તેમાલ કરના ચાની ઉચી પોસ્ટ કી વજહ સે કમઝોરો ઓર અપને માતહતો પર દબાવ ડાલના અપને મફ્હાદ કે લિયે ચે સબ ખયાનત હૈ. ઓર ઇસકા અંજામ કયામત કે દિન કી રૂસવાઇ કે સિવા કુછ ભી નહી. જેંસા કે એક મરતબા હઝરત અબુ ઝર ગિફારી (રઝી.) ને નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ સે અર્ઝ કિયા યા રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ કયા આપ મુજે ખિદમત (અમારત ઓહદા) નહી દેંગે તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ઉન કે કન્ધો પર હાથ મારતે હુવે ફરમાયા એય અબુઝર તુ ઝઇફ (કમઝોર) હૈ ઓર ચે કયામત કે દિન સરાપા રૂસવાઇ ઓર નદામત કા બાઇસ હૈ સિવાએ ઉસકે જો ઇન્સાફસે કામ લે ઓર અપને ઉપર હક અદા કરે (સહી મુસલીમ). ઇસ લિયે જિનકો જમઇય્યત કી જો ભી ઝિમ્મેદારી સોપી જાએ ઉસે ઇન તમામ અખલાકી ફરાઇઝ કો મદદે નઝર રખના ચાહીચે (૧) અપની કમઝોરી કા અહસાસ હો યા ખયાનત કા ડર હો તો ઝિમ્મેદારી કા ભાર ઉઠાને સે બાઝ રહે ઓર બાસલાહીયત અફરાદ કો તરજીહ દી જાએ (૨) કિસી ના અહલ કો કોમી અમાનત દી જાએ ઓર ઉસસે ખયાનત કા ડર હો તો ખુદ આગે બડ કર ઝિમ્મેદારી લે લે જેંસા કે હઝરત યુસુફ (અ.સ.) ને લે લી થી સુરે યુસુફ આયત પપ. (૩) અગર લોગોં કે ઇસરાર પર ઉસે કબુલ કરના હી પડે તો જબ તક જમઇય્યત કે ઓહદે પર રહે અપની તાકત સે ઝિયાદા મહેનત કરે લગન ચકસુઇ (કિસી એક ફરીક કી તરફદારી કિયે બગેર) અમાનતદારી કે સાથ જમાઅત કે સાથિયોં કો એતમાદ મૈ રખે ઓર સિર્ફ અલ્લાહ કી રઝા કે લિયે ચે ખિદમત કરે વરના દુન્યા વ આખેરત મૈ સિવાએ રૂસવાઇ કે કુછ હાસીલ નહી હોગા.

(૭) હુસ્નો અખલાક:- અરછે અખલાક વ અતવાર હી મોમીનાના શાન હૈ ઓર બગેર ઇસકે કોઇ કામ પુરા નહી હો સકતા ઇસી લિયે અલ્લાહ ને અપને આખરી પૈગમ્બર હઝરત મુહંમદ સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ કોભી સરાપા અખલાક કા પેકર બનાકર મબઉસ ફરમાયા ઇરશાદે નબવી હૈ: મેરી બેઅસત ઇસ લિયે હુઇ હૈ કે મૈ મકારિમે અખલાક કી તકમીલ કર દુ. યુનાંચે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ જહાં ખુદ બાઅખલાક થે વહી બદ અખલાકી સે

આપ સખ્ત નફરત ભી કરત થી. હઝરત અનસ (રઝી.) કા બયાન હે કે નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈયહિ વસલ્લમ ને ફરમાય જો હક પર હોતે હુએ ખામોશરહા ઓર બિલા ઝરૂરત ઉલજને જગડને સે બચા રહા ઉસકે લિયે જન્નત કે બીચોબીચ મકાન તાઅમીર કિયા જાએગા. (મિશકાત)

ઇસ લિયે જમઇય્યત સે જુડે હુવે હર આદમી કી ચે અખલાકી ઝિમ્મેદારી હે કે લોગોં કે દરમિયાન બેહતરીન અખલાક કા મુઝાહેરા કરે.

(૮) બાતની પાકીઝગી:- ઝાહેર વ અંદર મેં અમલી વ ફિકરી તઝાદ ઇન્સાન કી કિરદાર સાઝી (કેરેક્ટર સાઝી) કે લિયે એક અહમ રૂકાવટ હે ઓર અપને ખાદિમોં ઓર અરાકીન કી કિરદાર સાઝી કે બગેર કોઇભી તહરીક (તન્ઝીમ યા જમઇય્યત) તા દેર કાએમ નહીં રહ સકતી ઝિન્દા કોમોં કે લિયે ચે બાત હેમશા પરેશાન કુન રહી હે કે ઉસકે ઝિમ્મેદારાન ઓર અરાકીન કિસી ભી તરહ કી સમાજી વ મુઆશરતી ના શએસ્તગી (યાની સમાજી બદ તમીઝી યા નાલાયકી) વ હરામખોરી મે મુલવ્વસ (લિથડે હુવે હો) તો ભલા ચે કિસી ઇન્સાન કે એતમાદ કો હેસ પહોંચાને કે લીયે કમ હે કે વો સમાજ મેં જિન લોગોં કે અકાએદ ઓર આમાલ પર ભરોસા કરતા હો વહી સુદ ખોરી, શરાબનોશી, બીડી, સીગારેટ, તમ્બાકુ, યા દુસરી નશા આવર ચીઝોં કા શિકાર હો ગેરતમંદ કોમેં કભી ઇન બાતોં કો બરદાશત નહીં કરતી આજ કે દોર મેં ચે સોચ આમ હોતી જા રહી હે કે કારોબાર ભલે હી મશકુક હો લેકીન કુછ દીનદારી યા દીન કે કામોં મેં ખર્ચ કરને સે ઉસકા ઇઝાલા મુમકિન હે જબકે સુફ્યાને સોરી (રહ.) બયાન કરતે હેં કે જિસને હરામ માલ સે અલ્લાહ કી રાહ મેં કુછ ખર્ચ કિયા તો વોહ એસા હે ગોયા કપડે કી ગંદગી કો પેશાબ સે સાફ કરે. ગરઝ કે કારોબાર મેં હલાલ વ હરામ કે સૈગે (સાંચે મે ઢલી હેઇ ચીઝે) હરામ વ હલાલ કે કામ કિસીભી તરહ મશકુક હો તો ઇન્સાન કે કિરદાર પર દસ્ત દરાઝી ચકીની હે. ઇસ લિયે તમામ અરાકીને જમઇય્યત વ જમાત કો એસે તમામ મશકુક કારોબાર ઓર મન્શિયાત (નશેવાલી ચીઝો) સે બિલકુલ દુર રહના ચહીયે ઓર અપને ઇંદે કે બારે મેં જમાઅત કે સાથીયોં કે એતમાદ કો બહાલ કરને મેં કોઇ કસર નહીં છોડની ચાહીયે (હમારા કિરદાર ઓર કારોબાર બિલકુલ સાફ હોના ચાહીયે તાકે કોઇ હમારે ઉપર ઉગલી ના ઉઠાએ).

(૯) જઝબા અખુવતે ઇસ્લામી:- મોમીનોં કી આપસી મોહબ્બત ઓર સિલારહમી કી મિસાલ જસદે વાહેદ (એક જિસ્મ) સે કમ નહીં ઓર મુસલમાનોં કી તારીખ આપસી મેલ મોહબ્બત મેં સીસાપિલાઇ હુઇ દીવાર કી નઝીર (મિસાલ) રહી હે ચુંનાચે હમ સહાબાએ કિરામ (રઝી.) કે માઝી ઓર મુસ્તકબીલ પર રોશની ડાલે તો માલુમ હોગા કે એક ઝમાને મેં વોહ એક દુસરે કે ઇસ કદર જાની દુશ્મન થે કે છોટી છોટી બાતોં પર દાદાઓં કી લડાઇયાં પોતે લડા કરતે થે ઓર કબાએલી અદાવત મેં નિકલી હુઇ તલવારે બરસહા બરસ મ્યાન મેં દાખિલ નહીં હોતી લેકિન જબ દીન કે નામ પર ચકજી(ઇકઠે) હુવે તો

અપને મુસબત કિરદાર સે અરબ વ અજમ કા હરાની પરેશાન કરાંદયા હિજરત કે બાદ અન્સારે મદીનાને અપને મુહાજિર ભાઈયોં કે લિયે અપની નિસ્ક (આઘી) જાએદાદ પેશ કરદી ઇતના હી નહી બલ્કે બાઝ સહાબા ને તો એક બીવી સે ઇદદત ગુઝારને કે બાદ નિકાહ કી પેશ કશ કરદી ચુંનાચે હમારા મનહજ ભી વહી હૈ ઇસલિયે હમ ભી આગે બડ કર આપસી મેલ મોહબ્બત કા વો કિરદાર પેશ કરૈ કે લોગ બજાએ નફરત કે ફૂરબત કે લિયે બે-ચેન હો.

(૧૦) જઝબા ઇસારો કુરબાની:- ઇસારો કુરબાની કા જઝબા અમ્બીયાએ કિરામ કી પિરાસત સહાબાએ કિરામ (રઝી.) કી ઝિદંગિયોં કા અમલી નમુના ઓર નબી સલ્લલ્લાહુ અલેયહિ વસલ્લમ કા ઉસ્વાહ હૈ: કિયોં કે મોમિન કે દરમિયાન અગર ઇસાર વ કુરબાની કા જઝબા નહી હૈ તો ઇસ્લામી અકદાર કો ફરોગ (બદોતરી) નહી દિયા જા સકતા કુરઆન કરીમ મેં અલ્લાહ ને સહાબાએ કિરામ (રઝી.) કે તરૈ અમલ (સુલુક) કા નકશા ચું ખીચાં હૈ

ઝરૂરત વ અહ તયાજ (યાની ઝરૂરત વ હાજત) કિતની હી સખ્ત હો વો દુસરોં કો અપને ઉપર તરજુહ (બરતરી-ફઝીલત) દેતે હૈ- સુરે હશર-૯

યાની ખુદ ભુકે રહકર દુસરોં કો ખિલાના રઝાએ ઇલાહી ઓર લોગોં કે દિલોં કો ફત્હ કરનેકા બેહતરીન અમલી નમુના હૈ ઓર જમઈય્યત અહલે હદીસ કી બુન્યાદી તાલીમાત કા અહમ હિસ્સા ભી યહી હૈ ઇસ લીયે ખુસુસન અરાકીને જમઈય્યત વ ઝિમ્મેદારો કો (ઓર ઉમુમન જમાઅતે અહલે હદીસ કે હર ફર્દ કો) ખિલા કિસી શર્મ વ હયા કે હર વકત દુસરોં કે મફાદ (ફાએદા) કો મલ્હુઝે ખાતીર (દિલી તવજ્જોહ) રખના યાહીયે કિયોં કે યહી સલ્ફે સાલેહીન ઓર હમારે પુરખોં (બુઝરગોં) કા બતાયા હુવા દર્સ હૈ જિસ સે હમ અપના ખોયા હુવા વકાર ઓર ઇમ્તિયાઝ હાસિલ કર સકતે હૈ બગેર ઇસકે દિલોં કો જોડના મહાલ (મુશકીલ) હી નહી બલ્કે ના મુમકીન હૈ

નબી સલ્લલ્લાહુ એલયહિ વસલ્લમ ને ફરમાયા: તુમ મેં સે કોઈ શખ્સ ઉસ વકત તક મોમિન (કામિલ) નહી જબ તક અપને મુસ્લીમ ભાઈ કે લિયે વહી પસંદ ના કરે જો અપને લિયે પસંદ કરતા હો.

યે દસ બસીહતૈ હૈ અગર ઇસપર હમ અમલ કરૈ ઓર ઇનકો અપનાયૈ તો હમારી જમઈય્યત વ જમાઅત કી કામિયાબી કો દુન્યા કી કોઈ તાકત નહી રોક સકતી. અલ્લાહ હમ સબકો ઇખ્લાસ કી દૌલત બસીબ ફરમાએ-આમીન.

ઉર્દુ લેખક:- હાફિઝ સુલતાન સૈફ મોહમ્મદી
ગુજરાતી:- મોલાના હિકમતુલ્લાહ નુરમોહમ્મદ નુરાની

— પ્રકાશક —
ઇસ્લામિક ઇન્ફર્મેશન સેન્ટર — ભુજ

શેટલ નુરાની પાસે, ડાંડા બજાર — ભુજ (કચ્છ) મો. ૮૪૦૧૭ ૮૫૧૭૨